

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра підприємництва і маркетингу

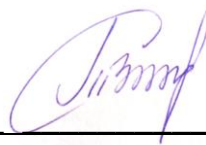
СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ (ТРЕНІНГ-КУРС)
підготовки бакалавра
спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка»

Луцьк – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Еколого-економічна безпека бізнесу» (тренінг-курс) підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, за освітньо-професійною програмою «Бізнес-економіка».

Розробник: Тетяна Сак, доцент кафедри підприємництва і маркетингу, к.е.н., доцент

Гарант освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка»

Тетяна Сак

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри підприємництва і маркетингу

протокол № 1 від 27.08.2021 р.

Завідувач кафедри підприємництва і маркетингу

Костянтин Павлов

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна / заочна форма навчання	07 Управління та адміністрування 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Бізнес-економіка	Нормативна
Кількість годин/кредитів ECTS 90/3		Рік навчання 3
		Семестр 5
ІНДЗ: немає		Лекції 38 год./8 год.
		Практичні 36год. / 10 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 10 год / 54 год. Консультації 6 год. / 18 год.
		Форма контролю: екзамен

II. Інформація про викладача (-ів)

Сак Тетяна Василівна, к.е.н., доцент кафедри підприємництва і маркетингу, моб. 0501994909, Sak.Tatiana@vnu.edu.ua, G412

Дні занять розміщено на <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Дисципліна «Еколого-економічна безпека бізнесу» (тренінг-курс) належить до переліку нормативних навчальних дисциплін і спрямована на вивчення сучасних загроз еколого-економічній безпеці підприємств; особливостей організації комплексної системи забезпечення еколого-економічної безпеки підприємства для попередження ризиків та втрат.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою дисципліни «Еколого-економічна безпека бізнесу» є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок щодо системи еколого-економічної безпеки бізнес-діяльності, розвитку професійних компетенцій економічного протистояння загрозам та управління наслідками їх впливу.

Завдання курсу: досконале опанування майбутніми фахівцями науково-методичних знань та аналітико-розрахункових і управлінських навичок в сфері забезпечення економічної безпеки бізнесу, формування в слухачів навичок по своєчасному визначенню кризових ситуацій у діяльності підприємства для запобігання можливого збитку внаслідок неефективного використання корпоративних ресурсів.

3. Результати навчання (компетентності).

Загальні компетенції.

ЗК-1. Здатність до фундаментального аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів. Вміння виявляти, аналізувати і структурувати проблеми підприємства і розробляти рішення.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

Фахові компетенції

ФК-1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

ФК-2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ФК-3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

ФК-6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

ФК-7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ФК-10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

ФК-11. Здатність аналізувати існуючі й передбачати майбутні економічні процеси у виробництві, підприємницькій структурі, торгівлі, біржовій діяльності.

ФК-17. Здатність аналізувати існуючі і передбачати майбутні економічні процеси в підприємницькій, торгівельній та біржовій сфері.

Програмні результати навчання

ПРН-1. Володіти фундаментальними знаннями щодо економічних процесів та закономірностей функціонування та розвитку підприємства, організації торгівлі та біржової діяльності.

ПРН-2. Вміти проводити науково-методологічні дослідження діяльності підприємства, аналіз та оцінку використання його потенціалу в досягненні цілей.

ПРН-3. Уміти розробляти методику техніко-економічних розрахунків потреби в ресурсах, рівня їх використання та результатів діяльності.

ПРН-6. Вміти розробляти стратегії та плани діяльності підприємства в цілому та його окремих підрозділів. Володіти методологією прогнозування, розробки стратегії та розвитку власної справи у сферах виробництва та надання послуг.

ПРН-7. Уміти розробляти та обґрунтовувати господарські рішення щодо підвищення конкурентоспроможності та ефективності функціонування підприємства.

ПРН-8. Вміти здійснювати контроль за ефективністю використання ресурсів і досягненням поставлених завдань.

ПРН-9. Уміти організовувати колективну працю з досягнення цілей підприємства. Застосовувати методи контролю та критерії оцінювання результативності діяльності підприємства.

ПРН-11. Забезпечувати встановлення ефективних контактів з діловими партнерами. Самостійно здійснювати пошук та аналіз різноманітних джерел інформації для прийняття управлінських рішень.

ПРН-17. Здатність створювати систему комунікацій по просуванню товарів і послуг, формувати імідж підприємства.

ПРН-18. Здатність розробляти стратегію збутової діяльності підприємства (організації).

ПРН-19. Здатність прогнозувати динаміку змін якості товарів при просуванні товару за допомогою сучасних методів математичного моделювання. Здатність аналізувати та обробляти аналітичні дані для прийняття управлінських рішень щодо проведення біржових операцій.

ПРН-20. Здатність проводити факторний аналіз використання ресурсів. Здатність перевіряти додержання нормативних параметрів продуктивності використання ресурсів і формування собівартості продукції.

ПРН-21. Здатність аналізувати і оцінювати ризики, здійснювати заходи щодо їх оптимізації; оцінювати ефективність використання ресурсів для мінімізації економічних втрат.

IV. Структура навчальної дисципліни.

Таблиця 2

Схема курсу денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Концептуальні засади еколого-економічної безпеки підприємства						
1. Теоретичні основи еколого-економічної безпеки підприємства	8	4	4	-	-	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
2. Система еколого-економічної безпеки підприємства	9	4	4	1	-	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
3. Негативні чинники та система показників еколого-економічної безпеки підприємства	9	4	4	1	-	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
4. Діагностика рівня еколого-економічної безпеки	10	4	4	1	1	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
5. Організація управління системою еколого-економічної безпеки підприємства	10	4	4	1	1	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
Разом за модулем 1	46	20	20	4	2	Максимальна оцінка 20 балів
Змістовий модуль 2. Механізми забезпечення еколого-економічної безпеки бізнесу						
6. Формування стратегії еколого-економічної безпеки підприємства як складової його загальної стратегії розвитку	11	4	4	2	1	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
7. Антикризове регулювання та управління в системі еколого-економічної безпеки підприємства	10	4	4	1	1	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
8. Сучасні методи забезпечення надійності персоналу	10	4	4	1	1	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
9. Корпоративні конфлікти. Рейдерство	8	4	2	1	1	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
10. Міжнародні стандарти забезпечення еколого-економічної безпеки підприємств	5	2	2	1	-	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
Разом за модулем 2	44	18	16	6	4	Максимальна оцінка 20 балів
Види підсумкових робіт:						Бали
Модульні контрольні роботи						max 60 балів
Всього годин / Балів	90	38	36	10	6	max 100 балів

Таблиця 3

Схема курсу заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Концептуальні засади еколого-економічної безпеки підприємства						
1. Теоретичні основи еколого-економічної безпеки підприємства	8	1	1	5	1	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
2. Система еколого-економічної безпеки підприємства	9	1	1	5	2	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
3. Негативні чинники та система показників еколого-економічної безпеки підприємства	9	1	1	5	2	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
4. Діагностика рівня еколого-економічної безпеки	10	1	1	6	2	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
5. Організація управління системою еколого-економічної безпеки підприємства	10	-	2	6	2	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
Разом за модулем 1	46	4	6	27	9	Максимальна оцінка 20 балів
Змістовий модуль 2. Механізми забезпечення еколого-економічної безпеки бізнесу						
6. Формування стратегії еколого-економічної безпеки підприємства як складової його загальної стратегії розвитку	8	1	1	5	1	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
7. Антикризове регулювання та управління в системі еколого-економічної безпеки підприємства	9	1	1	5	2	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
8. Сучасні методи забезпечення надійності персоналу	10	1	1	6	2	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
9. Корпоративні конфлікти. Рейдерство	9	1	1	5	2	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
10. Міжнародні стандарти забезпечення еколого-економічної безпеки підприємств	8	-	-	6	2	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
Разом за модулем 2	44	4	4	27	9	Максимальна оцінка 20 балів
Види підсумкових робіт:						Бали
Модульні контрольні роботи						max 60 балів
Всього годин / Балів	90	8	10	54	18	max 100 балів

Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

До завдань самостійної роботи, які запропоновані студентам, віднесено:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни.
4. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Нормативно-правові засади забезпечення економічної безпеки акціонерних товариств.
2. Роль держави у забезпеченні економічної безпеки акціонерних товариств.
3. Цілі, завдання та функції системи економічної безпеки акціонерних товариств.
4. Методи, сили, засоби та форми забезпечення економічної безпеки акціонерних товариств.
5. Організація охоронної діяльності в державі.
6. Координаційна рада МВС України по взаємодії органів внутрішніх справ з охоронними підприємствами та службами безпеки суб'єктів господарювання, її завдання та цілі діяльності.
7. Правила гарантування безпеки об'єкта бізнесу.
8. Особливості організації охорони грошових коштів.
9. Особливості організації охорони комерційних вантажів.
10. Сутність та характеристика основних методів забезпечення майнової безпеки.
11. Методи оцінки ефективності організації захисту майна підприємства.
12. Методи оцінки ефективності забезпечення особистої безпеки підприємця.
13. Правове та організаційне забезпечення протидії тероризму на сучасному етапі.
14. Зміст суспільної профілактики проявів тероризму в Україні.
15. Адміністративно-правові заходи протидії тероризму.
16. Антитерористичний захист об'єктів підприємства.
17. Моральні ризики у діяльності банків, фінансових та банківських установ, що обумовлені внутрішніми факторами.
18. Моральні ризики у діяльності банків, фінансових та банківських установ, обумовлені зовнішніми факторами.
19. Визначення та сутність поглинань в країнах далекого зарубіжжя.
20. Протиправні поглинання в країнах далекого зарубіжжя.
21. Технології протиправних поглинань в країнах далекого зарубіжжя.
22. Аналіз стану судової системи України в протидії рейдерським захопленням на сучасному етапі розвитку держави.
23. Характеристика діяльності органів виконавчої влади України в протидії рейдерству.
24. Корпоративні шантажисти та методи їх діяльності.
25. Правові методи захисту підприємства від рейдерських нападів.
26. Особливості організації охорони та збереження майна підприємства під час рейдерських захоплень.
27. Третейський суд як метод вирішення корпоративних конфліктів.
28. Поглинання як форма розвитку великого бізнесу. Протиправне поглинання його зміст та сутність.
29. Органи державної влади, їх роль та можливість у вирішенні корпоративних конфліктів.
30. Зміст та сутність організації інформаційної діяльності по недопущенню виникнення передумов для корпоративних конфліктів на підприємстві.

V. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Відвідування занять є обов'язковим компонентом вивчення навчальної дисципліни. Про відсутність з поважних студенти зобов'язані доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом та викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Студентам варто пройти безкоштовний курс академічної доброчесності в університеті <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Підсумковий контроль

Екзамен відбувається у формі відповіді на теоретичні питання та тестових завдань згідно розкладу. Запитання складено відповідно до програми курсу. Білет містить 2 теоретичних питання, які оцінюються у 20 балів кожне та 20 тестових запитань з однією правильною відповіддю (кожне запитання оцінюється в 1 бал). Максимальна оцінка 60 балів.

Перелік питань на екзамен

1. Екологічна безпека, як складова національної безпеки України
2. Суть і цілі економічної безпеки держави
3. Поняття еколого-економічної безпеки підприємства
4. Поняття складових еколого-економічної безпеки підприємства, їх характеристика
5. Принципи забезпечення еколого-економічної безпеки підприємства
6. Сутність, мета та завдання системи управління еколого-економічною безпекою підприємства
7. Порядок формування системи еколого-економічної безпеки
8. Основні елементи системи управління еколого-економічною безпекою підприємства
9. Концепція еколого-економічної безпеки підприємства
10. Негативні чинники впливу на стан складових еколого-економічної безпеки підприємства та їх характеристика
11. Загрози та чинники впливу на еколого-економічну безпеку підприємства
12. Сутність та значення діагностики в управлінні еколого-економічною безпекою бізнесу
13. Методика діагностики еколого-економічної безпеки підприємства
14. Система показників еколого-економічної безпеки підприємства
15. Основи організації управління еколого-економічною безпекою підприємства
16. Принципи організації управління еколого-економічною безпекою підприємства
17. Структура служби фінансово-економічної безпеки підприємства
18. Функції відділу (служби) фінансово-економічної безпеки підприємства
19. Сутність стратегії еколого-економічної безпеки підприємства
20. Послідовність формування стратегії еколого-економічної безпеки підприємства
21. Стратегічний аналіз еколого-економічної безпеки підприємства
22. Види стратегій еколого-економічної безпеки підприємства
23. Сутність та принципи антикризового управління підприємством

24. Організація антикризового управління на підприємстві
25. Реструктуризація підприємства: сутність, види та форми
26. Сутність та порядок проведення санації підприємства
27. Банкрутство та ліквідація підприємства
28. Діагностика банкрутства підприємства
29. Кадрова безпека підприємства
30. Методи забезпечення кадрової безпеки підприємства
31. Забезпечення надійності персоналу підприємства
32. Лояльність персоналу та сучасні технології її забезпечення
33. Поняття “корпоративний конфлікт”
34. Види корпоративних конфліктів
35. Поняття «рейдерство» та його види
36. Організація системи захисту підприємства від рейдерських захоплень
37. Сутність інтегрованої системи менеджменту забезпечення безпеки підприємства
38. Система управління безпекою праці на базі стандартів OHSAS 18000
39. Ризик менеджмент за вимогами міжнародного стандарту ISO/IES 27001
40. Міжнародні стандарти системи екологічного менеджменту ISO 14000

VIII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Драган О. І. Соціально-економічна безпека : конспект лекцій. Київ : НУХТ, 2013. 114 с.
2. Економічна безпека : підруч. для студентів ВНЗ. [О. Б. Жихор та ін.] ; за ред. Д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О. І. Барановського ; Ун-т банк. справи Нац. банку України. Київ : УБС НБУ, 2015. 467 с.
3. Концептуальні основи соціоекологічно-економічної безпеки: колективна монографія / Л. М. Черчик, Н. В. Коленда, Н. М. Матвійчук та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. М. Черчик. Луцьк : Терен, 2018. 496 с.
4. Мойсеєнко І. П., Марченко О. М. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства : навч. посіб. Львів : ЛДУВС, 2011. 380 с.
5. Подольчак Н. Ю., Карковська В. Я. Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки : навч. посіб. Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. 267 с.
6. Посилкіна О. В., Братішко Ю. С. Соціально-економічна безпека : конспект лекцій. Харків : НФаУ. 2019. 143 с.
7. Сак Т. В. Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки : курс лекцій. Ч. 1. Луцьк : СЛУ ім. Лесі Українки, 2015. 146 с.
8. Сак Т. В. Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки : методичні вказівки до практичних робіт. Луцьк : СЛУ ім. Лесі Українки, 2016. 86 с.
9. Сак Т. В. Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки : курс лекцій. Ч. 2. Луцьк : СЛУ ім. Лесі Українки, 2016. 140 с.
10. Сак Т.В. Еколого-економічна безпека бізнесу (тренінг-курс): курс лекцій. Луцьк: ВПУ імені Лесі Українки, 2021. 87 с.
11. Сергеева Л. Н. Книщенко Т. М., Лобань О. В. Соціально-економічна безпека : навчальний посібник. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2011. 107 с.
12. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів : навч. посіб. ДВНЗ "Укр. акад. банк. справи Нац. банку України", Каф. фінансів ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. М. Фролова ; [уклад.: С. М. Фролов та ін.]. Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2015. 331 с.
13. Швиданенко Г. О. Соціально-економічна безпека : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2011. 511 с.

Додаткова література

1. Живко З. Б. Економічна безпека підприємства: сутність, механізм забезпечення та управління: монографія. Львів :Ліга-Прес, 2012. 256 с.
2. Сак Т. В. Діагностування рівня економічної безпеки підприємства в умовах обмеженості інформації. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 3. С. 404–408. URL : <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/85.pdf>
3. Сак Т. В. Оцінка безпечності функціонування бізнесу в Україні. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки* : журнал / уклад. Любов Григорівна Ліпич, Мирослава Богданівна Кулинич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. № 2(14). С. 34–41. (<https://echas.eenu.edu.ua/index.php/echas/article/view/317/268>)
4. Сак Т. В. Підходи до оцінювання рівня економічної безпеки підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 4(09). С. 114–117. URL : http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/9_2017/23.pdf
5. Сак Т. В., Ющишина Л. О. Механізм антикризового управління в умовах забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки* : журнал / уклад. Любов Григорівна Ліпич, Мирослава Богданівна Кулинич. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. № 2. С. 66–74 (<https://echas.eenu.edu.ua/index.php/echas/article/view/450/377>)

Інтернет-ресурси

1. Кейси. Краща практика. URL: <http://www.management.com.ua/cases/>
2. Офіс протидії рейдерству (на правах департаменту). URL: <https://minjust.gov.ua/m/ofis-protidii-reyderstvu-na-pravah-departamentu>
3. Офіційний сайт громадського об'єднання «Антирейдер». URL: <http://anti-raider.org/>
4. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
6. Офіційний сайт СБУ. URL: <https://ssu.gov.ua/>
7. Бізнес-кейси. URL: <http://www.mbastrategy.ua/content/blogcategory/74/232/lang,Rus/>